

RIKSDAGENS SVAR 146/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om statliga affärsverk

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagstiftning om statliga affärsverk (RP 63/2010 rd).

Beredning i utskott

Finansutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (FiUB 33/2010 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag om statliga affärsverk

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Ställning och uppgifter

Ett statligt affärsverk tillhandahåller i enlighet med vad som bestäms i denna lag tjänster för statliga ämbetsverk och inrättningar, fonder utanför statsbudgeten och andra statliga affärsverk liksom för riksdagen och för enheter som lyder under, står under tillsyn av eller verkar i anslutning till riksdagen.

Ett statligt affärsverk kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet främst finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten.

2 §

Affärsverk

Inom finansministeriets förvaltningsområde finns Senatfastigheter som ett statligt affärsverk enligt denna lag. Senatfastigheter ska tillhandahålla lokalservice och andra tjänster i omedelbar anknytning till den för ämbetsverk, inrättningar och enheter som avses i 1 § samt sköta den statliga fastighetsförmögenhet som är i Senatfastigheters besittning. Senatfastigheter ska ha beredskap att sköta sina uppgifter också under undantagsförhållanden som avses i 2 § i beredskapslagen (1080/1991) enligt vad finansministeriet och, i fråga om försvarsfastigheter, försvarsmi-
nisteriet bestämmer.

3 §

Principerna för affärsverkens verksamhet

Ett affärsverk ska skötas enligt företagsekonomiska principer. Ett affärsverk svarar för sina förbindelser med statlig egendom som överförs i dess besittning. Om ett affärsverk inte förmår svara för sina förbindelser, svarar staten för dem.

2 kap.

Affärsverkens ekonomi

4 §

Eget kapital

Varje affärsverk har ett eget kapital som består av grundkapital, övrigt eget kapital och en uppskrivningsfond.

Grundkapitalet är kapital som har placerats i affärsverket och som utgör grund för intäktsförlingen av vinsten.

Övrigt eget kapital är kapital som har använts av affärsverket av dess vinst, eller kapital som har överförts till affärsverket såsom övrigt eget kapital. Uppskrivningsfonden visar med vilket belopp värdet av anläggningstillgångarna har skrivits upp. Övrigt eget kapital kan överföras till grundkapitalet.

5 §

Upptagande av lån och beviljande av borgen

Ett affärsverk får för finansieringen av sin verksamhet uppta lån inom ramen för det samtycke som riksdagen gett i samband med behandlingen av statsbudgeten.

Med riksdagens samtycke får ett affärsverk bevilja borgen för lån som upptas av ett sådant dotterbolag i aktiebolagsform som avses i 1 kap. 5 § och 6 § 1 mom. i bokföringslagen (1336/1997). Affärsverket får dock inte ställa borgen för lån som upptas av ett sådant dotterbolag som ensamt eller tillsammans med något annat dotterbolag kontrollerar ett annat företag.

För lån som upptagits och borgen som ställts av ett affärsverk tas det ut en borgensavgift enligt lagen om statens långivning samt statsborgen och statsgaranti (449/1988).

Närmare bestämmelser om upptagande av lån enligt 1 mom., om villkoren för upplåning, om vad lånen får användas till och om hur den avgift som avses i 3 mom. bestäms och tas ut utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Styrningen av affärsverken

6 §

Riksdagens styrning av affärsverken

I samband med behandlingen av statsbudgeten ska riksdagen

1) godkänna ökning och nedsättning av affärsverkets grundkapital samt besluta om intagande av anslag i statsbudgeten för att beviljas för ökning av affärsverkets grundkapital,

2) samtycka till att affärsverket upptar lån för finansiering av sin verksamhet,

3) godkänna maximibeloppet för affärsverkets investeringar under nästa räkenskapsperiod samt bemyndiganden för affärsverket att ingå sådana förbindelser för investeringar som medför utgifter under senare räkenskapsperioder.

Efter att riksdagen beslutat om statsbudgeten ska vederbörande ministerium besluta om målen för affärsverkets tjänster, resultatmål och intäktsföringsmål.

4 kap.

Affärsverkens förvaltning

7 §

Styrelse

Ett affärsverk ska ha en styrelse med högst åtta medlemmar.

Styrelsemedlemmarna utses av vederbörande ministerium för högst ett år i sänder. Ministeriet

förordnar en av medlemmarna att vara styrelsens ordförande och en att vara vice ordförande. Minst en av medlemmarna ska företräda affärsverkets personal. Den medlem som företräder personalen ska vara anställd hos affärsverket. Närmare bestämmelser om styrelsens sammansättning kan utfärdas genom en förordning av statsrådet, vilken utfärdas för varje affärsverk.

Ministeriet kan befria styrelsen eller en medlem av styrelsen från uppdraget.

I fråga om styrelsens beslutsfattande, jäv för medlemmarna, styrelsens sammanträden, styrelsens protokoll och överföring av uppgifter på styrelsen ska tillämpas vad som i aktiebolagslagen (624/2006) föreskrivs om dem i fråga om aktiebolag.

8 §

Styrelsens uppgifter

Styrelsen leder och övervakar affärsverkets verksamhet. Styrelsen har hand om affärsverkets förvaltning och ser till att verksamheten ordnas på behörigt sätt samt särskilt att affärsverket sköts enligt riksdagens och övriga myndigheters beslut och föreskrifter samt att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad på behörigt sätt.

Styrelsen ska särskilt

1) göra framställning om budgetförslag för affärsverket,

2) göra framställning om resultatmål och intäktsföringsmål,

3) besluta om utveckling av affärsverkets verksamhet inom ramen för de mål som vederbörande ministerium uppställt för ekonomin samt följa och rapportera hur målen nås,

4) välja och avskeda verkställande direktören,

5) besluta om affärsverkets upplåning,

6) besluta om affärsverkets betydande investeringar och övriga utgifter med lång verknings-tid,

7) i fråga om de aktier som affärsverket innehar besluta om utövandet av aktieägarens rättigheter i enlighet med vad som föreskrivs om äm-

betsverk och inrättningar i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007),

8) upprätta affärsverkets bokslut och den verksamhetsberättelse som ingår i det och i anslutning till dem ett förslag till åtgärder beträffande affärsverkets vinst eller förlust samt sända bokslutet, verksamhetsberättelsen och nämnda förslag till statsrådet för fastställelse,

9) besluta vem som ska företräda affärsverket och vem som har rätt att teckna affärsverkets namn,

10) inom ramen för de beslut som ministeriet fattar med stöd av 6 § besluta om införande och tillämpning av ett i personalfondslagen (934/2010) avsett vinstpremiesystem vid affärsverket,

11) besluta om förvärv av fastighetsförmögenhet till affärsverket samt, så som anges i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002), besluta om överlåtelse av statlig fastighetsförmögenhet och utarrendering av statens jordegendom,

12) behandla och avgöra övriga ärenden som är vittgående eller viktiga.

Närmare bestämmelser om styrelsens uppgifter kan utfärdas genom en förordning av statsrådet, vilken utfärdas för varje affärsverk.

9 §

Verkställande direktör

Ett affärsverk ska ha en verkställande direktör som leder och utvecklar affärsverkets verksamhet, sköter affärsverkets löpande förvaltning samt ser till att bokföringen är lagenlig och att medelsförvaltningen är ordnad på ett tillförlitligt sätt. I fråga om verkställande direktören tillämpas vad som i 6 kap. 17—20 § i aktiebolagslagen bestäms om ett aktiebolags verkställande direktör.

Verkställande direktören ska se till att styrelsens beslut verkställs och följa styrelsens föreskrifter samt informera styrelsen om åtgärder och händelser som är betydelsefulla med hänsyn till affärsverkets verksamhet.

10 §

Personalens deltagande

Den styrelsemedlem som företräder personalen har samma rättigheter och skyldigheter som de övriga styrelsemedlemmarna. Företrädaren för personalen har dock inte rätt att delta i behandlingen av ärenden som gäller val eller uppsägning av affärsverksledningen, ledningens avtalsvillkor, personalens anställningsvillkor eller stridsåtgärder.

Ett affärsverk kan besluta att lagen om samarbete inom företag (334/2007) ska tillämpas på det i stället för lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988).

Ett affärsverk på vilket lagen om samarbete inom företag tillämpas kan ingå ett sådant avtal som avses i 61 § i den lagen.

11 §

Styrelsens och verkställande direktörens omsorgsplikt

Affärsverkets styrelse och verkställande direktör ska omsorgsfullt främja affärsverkets intressen.

5 kap.

Affärsverkens bokföring och bokslut

12 §

Bokföring och bokslut

Affärsverken är bokföringsskyldiga. På affärsverkens bokföring och bokslut tillämpas vad som i bokföringslagen och aktiebolagslagen föreskrivs om aktiebolags bokföring och bokslut.

Affärsverkens räkenskapsperiod är ett kalenderår. Affärsverken ska upprätta ett bokslut för varje räkenskapsperiod före utgången av februari månad. Affärsverkets styrelse och verkställande direktör undertecknar affärsverkets bokslut. Affärsverket ska lämna in bokslutshandlingarna till vederbörande ministerium.

Statsrådet fastställer affärsverkens bokslut. Statsrådet beslutar på basis av bokslutet hur affärsverkets vinst ska intäktsföras i statsbudgeten samt om andra åtgärder som affärsverkets verksamhet och ekonomi föranleder.

13 §

Affärsverkets balansräkning

När ett affärsverk inleder sin verksamhet ska statsrådet med stöd av ett bemyndigande som riksdagen gett i samband med riksdagsbehandlingen av statsbudgeten besluta om vilken statlig egendom som ska överföras i affärsverkets besittning samt om vilken del av egendomen som ska antecknas som affärsverkets grundkapital, övrigt eget kapital eller given på lånevillkor. Egendomen värderas till sitt verkliga värde.

När egendom överförs i ett verksamt affärsverks besittning eller när egendom överförs från ett affärsverks besittning till statens budgetekonomi, ska beslut om överföringen fattas och balansräkningen uppgöras med iakttagande av 1 mom.

När statliga enskilda fastighetsförmögenhetsobjekt eller fastighetsförmögenhetskomplex vars verkliga värde är högst trettio miljoner euro överförs i ett affärsverks besittning eller från ett affärsverk till statens budgetekonomi, ska statsrådet besluta om överföringen. Överföringen redovisas som en ökning eller minskning av övrigt eget kapital för affärsverket eller som given på lånevillkor.

Innan beslut enligt 1—3 mom. fattas ska affärsverkets revisorer göra en uppskattning av egendomen och förpliktelserna och värdet på dessa samt ge utlåtande därom.

14 §

Revision

Ministeriet tillsätter årligen två revisorer för att granska affärsverkets förvaltning, ekonomi och räkenskaper. Den ena revisorn ska vara en OFR-revisor eller OFR-sammanslutning enligt lagen om revisorer inom den offentliga förvalt-

ningen och ekonomin (467/1999) och den andra en CGR-revisor eller CGR-sammanslutning enligt revisionslagen (459/2007).

Affärsverkets revisorer ska granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut i fråga om affärsverket så som bestäms i revisionslagen. Revisionsberättelsen ska dessutom innehålla uttalanden om affärsverkets förvaltning har skötts enligt lag och förordning, enligt riksdagens, statsrådets och ministeriernas beslut och enligt övriga styrbeslut.

I fråga om affärsverkens revisorer samt jäv och tystnadsplikt för dem gäller vad som i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin föreskrivs om revisorer.

Affärsverkens verksamhet granskas av Statens revisionsverk.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §

Skadeståndsskyldighet

Ett affärsverks styrelsemedlemmar och verkställande direktör är på det sätt som i 22 kap. i aktiebolagslagen föreskrivs om ledningens skadeståndsskyldighet skyldiga att ersätta skada som de i sitt uppdrag uppsåtligt eller av oaktsamhet har orsakat affärsverket. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet för revisorerna finns i 51 § i revisionslagen och i 24 § i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin.

Ministeriet beslutar om väckande av skadeståndstalan enligt 1 mom. för affärsverkets räkning. På preskription av talerätt tillämpas 22 kap. 8 § i aktiebolagslagen.

16 §

Uppträdande som part

Varje affärsverk kårar och svarar på statens vägnar samt bevakar vid domstolar, hos myndig-

heter och vid förrättningar statens rätt och fördel i de ärenden som gäller affärsverket.

17 §

Pensioner och andra förmåner samt ersättningar

Pensioner till affärsverkens anställda samt andra förmåner och ersättningar som följer av anställningen och utbetalas centralt, liksom också de familjepensioner till de anställdas anhöriga som följer av anställningen, betalas av statens medel i enlighet med vad som särskilt föreskrivs om dessa förmåner och ersättningar.

Verkställande direktörens pensionsrätt och andra förmåner och ersättningar enligt 1 mom. bestäms på samma sätt som motsvarande förmåner och ersättningar till affärsverkets anställda, om inte något annat följer av det avtal som ingås med verkställande direktören.

De förmåner och ersättningar som avses i 1 och 2 mom. samt den avgift för skötseln av dem som bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) tas ut hos affärsverket, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag om uppbörden av förmånerna, ersättningarna eller avgiften eller om prissättningen av de tjänster som uppstår vid skötseln av förmånerna och ersättningarna.

18 §

Dotterbolag

Med tillstånd som statsrådet utfärdat av särskilda skäl kan ett affärsverk i sin besittning ha aktier i aktiebolag som avses i 1 kap. 5 § och 6 § 1 mom. i bokföringslagen. Ett sådant aktiebolag är affärsverkets dotterbolag.

Affärsverken får inte ge sina dotterbolag koncernbidrag.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. kan affärsverket förvärva och inneha aktier i dotterbolag som avses i 3 § 1 mom. c punkten i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet.

19 §

*Vissa besittningsöverföringar och besittnings-
överlåtelse vid Senatfastigheter*

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 13 § 3 mom. ska finansministeriet, när enskilda fastighetsförmögenhetsobjekt eller fastighetsförmögenhetskomplex, vars verkliga värde är högst tio miljoner euro, överförs i Senatfastigheters besittning eller från Senatfastigheter till statens budgetekonomi, besluta om överföringen.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet får sådan fastighetsförmögenhet i Senatfastigheters besittning som hyrts ut till försvarsmakten inte överlåtas utan försvarsministeriets samtycke, om inte statsrådet beslutar något annat.

7 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs

- 1) lagen om statliga affärsverk (1185/2002),
nedan *den upphävda lagen*, och
- 2) lagen om Senatfastigheter (1196/2003),
nedan *den tidigare lagen*.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

21 §

Övergångsbestämmelser

Den upphävda lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på Forststyrelsen till dess något annat bestäms om Forststyrelsen.

På Lotsverket tillämpas den upphävda lagen tills något annat föreskrivs, dock längst till den 31 december 2013. Den upphävda lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser tillämpas på bokslut och revision för den räkenskapsperiod som går ut den 31 december 2010 när det gäller Senatfastigheter och på bokslut och revision för den sista räkenskapsperioden som går ut den 31 december när det gäller Lotsverket.

Senatfastigheters rättigheter och skyldigheter med stöd av den tidigare lagen övergår när denna lag träder i kraft på Senatfastigheter enligt denna lag. Senatfastigheters personal övergår i anställning hos Senatfastigheter enligt denna lag och behåller sina rättigheter och skyldigheter enligt den tidigare anställningen.

På av Senatfastigheter beviljad borgen enligt 4 § 1 mom. i den tidigare lagen och lån som avses i 4 § 3 mom. i samma lag tillämpas de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft till utgången av lånetiden enligt avtalsvillkoren.

Lag

om ändring av 1 och 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) 1 § 1 och 2 mom. samt 6 §
som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beslutsfattande som gäller statens bolagsinnehav och på statens ägarstyrning i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag samt i jämförbara aktiebolag som är i sådana statliga affärsverks besittning som avses i lagen om statliga affärsverk (/).

Denna lag tillämpas inte på aktier som ägs av Folkpensionsanstalten, Finlands Bank eller Statens pensionsfond. Rösterna för de aktier som dessa äger beaktas inte när röstetalsandelar enligt denna lag beräknas.

— — — — —

6 §

Behörighet för ett ämbetsverk, en inrättning eller ett statligt affärsverk som svarar för ägarstyrningen

Om administreringen av aktier som tillhör staten genom ett beslut av riksdagen eller statsrådet har anförtratts ett visst ämbetsverk, en viss inrättning eller ett visst statligt affärsverk, har ämbetsverket, inrättningen och det statliga affärsverket den behörighet och de uppgifter som med stöd av 4 och 5 § ankommer på statsrådet och det ministerium som svarar för ägarstyrningen, och för ämbetsverket, inrättningen och det statliga affärsverket gäller samma begränsningar som med stöd av 3 § och 4 § 2 mom. gäller statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas dock på Lotsverket från och med ingången av 2014.

Helsingfors den 13 oktober 2010